

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
		M.I. Legtenberg	26 september 2023

Onderwerp
Aanbiedingsbrief begroting en eerste uitwerking zoekrichtingen

Geachte leden van de raad,

Zoals in de inleiding van de programmabegroting aangegeven ontvangt uw raad een separate raadsbrief over het tekort in het meerjarenperspectief en de uitwerking van de zoekrichtingen. Als stadsbestuur houden we hierbij bewust koers op de met uw raad ingezette lijn. Deze begroting is erop gericht om de Almelse samenleving en economie toekomstbestendig te houden voor alle komende generaties, met oog voor de financiële actualiteit.

Koers houden

In de programmabegroting 2024 heeft u kunnen lezen dat een maatregelenpakket van 12,5 miljoen euro onvoldoende is. Het verwachte tekort zal in 2027 oplopen tot 20 miljoen euro. Met zorgvuldige en verantwoorde investeringen maken we de stad sterker en bieden we inwoners perspectief. Een goed voorzieningenniveau is essentieel voor een vitale stad die zijn rol pakt richting inwoners, Noordwest Twente en de regio. Daarom koppelen we investeringen aan uitdagingen voor de lange termijn en houden oog voor de vraagstukken van dit moment.

Hierbij past het continueren van een samenhangende aanpak binnen het sociaal domein. Waarbij we het als primaire taak van de overheid blijven zien mensen in de meest kwetsbare posities te ondersteunen. Wel versterken we onze aanpak, door waar mogelijk en of noodzakelijk scherpe afwegingen te maken als het gaat om de effectiviteit van beleid en uitvoering.

Als het gaat om wonen willen we een dubbelslag realiseren: voor iedere doelgroep moet er perspectief zijn door het aanbod te vernieuwen, in samenwerking met corporaties en marktpartijen. Tegelijk willen we in kwetsbare wijken investeren voor meer evenwichtige woon- en leefsituaties. Die investeringen geven bovendien een belangrijke impuls aan kansgelijkheid en de vitaliteit en gezondheid van inwoners. Ons uitgangspunt is dat iedere inwoner perspectief en kansen voor de toekomst heeft.

De actualiteit

Erkenning Rijk disbalans taken en middelen

Het kabinet erkent dat er een disbalans zal ontstaan tussen taken en middelen van decentrale overheden. Het is volgens de VNG een eerste stap om het gesprek verder te kunnen voeren en als één overheid tot een oplossing van de financiële tekorten te komen. Tijdens het overhedenoverleg in september is gesproken over het in evenwicht brengen van ambities, taken en middelen. Dit start vanuit de erkenning door het kabinet van de financiële problematiek bij gemeenten. Er zijn goede afspraken gemaakt over de stappen die de komende periode gezet moeten worden om de taken van gemeenten en de middelen die daarvoor nodig zijn in balans te brengen. Tegelijkertijd verwachten wij met de demissionaire status van het kabinet en de komende verkiezingen met bijbehorend formatieproces geen volledige tegemoetkoming van het Rijk.

ROB advies: snel duidelijkheid financiën gemeenten

Ook de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) geeft aan dat snel duidelijkheid dient te komen over de financiële situatie van met name gemeenten vanaf 2026. De ROB beveelt verder aan om te komen met een samenhangend pakket van maatregelen om de onderliggende oorzaken van de disbalans aan te pakken en te zorgen voor duidelijke spelregels waaraan alle partijen zich gehouden weten. Een duidelijk financieel kader bij de aanvang van een kabinetsperiode is daarbij van belang, waarin overheden afspraken maken over onder andere de ontwikkeling van de vrije bestedingsruimte van decentrale overheden, de bekostiging van medebewindstaken, de verdeling van de financiële risico's en de omvang van het eigen belastinggebied. Een jaarlijkse monitor door een onafhankelijk instituut zou moeten beoordelen hoe de financiële positie van decentrale overheden zich heeft ontwikkeld.

Begrotingsadvies VNG

De meeste gemeenten ronden de voorbereiding van het begrotingsproces in september af. Daarna start het politiek- en bestuurlijke traject. De kans is klein dat het Rijk in september met meer duidelijkheid komt over de gemeentelijke financiën na 2026. Daarom heeft de VNG een begrotingsadvies afgegeven voor de programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. Het begrotingsadvies bestaat uit twee onderdelen:

- Presenteer voor 2024 en 2025 een sluitende begroting.
- Breng de lasten in de meerjarenramingen voor 2026 en 2027 in beeld, in de vorm van een realistische begroting. Baseer deze op het huidige takenpakket, de noodzakelijke investeringen, de inflatie, de stijgende rente, de ambities uit de coalitieakkoorden en geschatte mee- en tegenvallers. Naar verwachting zullen de meerjarenramingen 2026 en 2027 dan duidelijk tekorten aangeven.

Het is uitzonderlijk dat de VNG het advies geeft om bewust tekorten te laten zien, maar de ingreep van het kabinet in het gemeentefonds vanaf 2026 levert een uitzonderlijke financiële situatie op. Door de gevolgen van de keuzes van het kabinet te laten zien, geven gemeenten een helder signaal af aan het inmiddels demissionaire kabinet en Tweede Kamer: de gemeentelijke financiën zijn momenteel onvoldoende voor het uitvoeren van het huidige takenpakket. Ondanks de erkenning van het kabinet, het begrotingsadvies van de VNG en de aanbeveling van de ROB ligt er nog geen financiële oplossing voor 2026 en verder. Dit betekent dat de route naar een sluitende begroting 2026, zoals opgenomen in de perspectiefnota 2024-2027 wordt vervolgd.

Perspectiefnota 2024-2027

Vanaf 2026 is er voor gemeenten structureel zo'n 3 miljard euro minder beschikbaar voor het uitvoeren van gemeentelijke taken en biedt het accres vanaf 2027 te weinig vergoeding voor het opvangen van de autonome groei van de zorgtaken. De Perspectiefnota 2024-2027 (hierna PN2024-2027) die begin juli jl. door uw raad is vastgesteld liet een structureel tekort vanaf 2026 zien van ongeveer 12,5 miljoen euro. Daarnaast werd een aantal risico's en onzekerheden besproken. Denk hierbij aan een oplopende rente, toename van de zorgvraag en oplopende kapitaallasten voor vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte.

Om in het najaar 2025 een sluitende begroting 2026 te kunnen presenteren is in de PN2024-2027 een behoedzame en flexibele strategie gehanteerd die een balans vindt tussen tijdig maatregelen nemen enerzijds en monitoren en bijsturen anderzijds. Deze strategie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Verscherpt afwegingskader nieuw beleid: voor nieuw structureel beleid is in beginsel geen ruimte, tenzij dit beleid (op termijn) kan bijdragen aan een verbetering van onze financiële meerjarenraming.
- Brede evaluatie sociaal domein: in aanloop naar de Perspectiefnota 2025-2028 (hierna PN2025-2028) zal een brede evaluatie worden uitgevoerd naar de inrichting van het sociaal domein en de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke taken.
- Uitwerken maatregelenpakket van 12,5 miljoen euro: Er zijn acht zoekrichtingen vastgesteld waarlangs een maatregelenpakket van ongeveer 12,5 miljoen euro structureel zal worden uitgewerkt. Een eerste uitwerking van de zoekrichtingen wordt hierbij aangeboden.
- Begrotingsanalyse: Afhankelijk van aanvullende middelen uit het Rijk en/of het besparingspotentieel van het hierboven genoemde maatregelenpakket wordt uiterlijk bij de PN2025-2028 opdracht gegeven om ambtelijk in (nog) bredere zin financiële besparingsmogelijkheden in beeld te brengen.

Met het vaststellen van de perspectiefnota 2024-2027 heeft de raad het college opdracht gegeven om een maatregelenpakket 12,5 miljoen euro voor te bereiden en daarbij uit te gaan van de volgende zoekrichtingen:

- Sociaal domein (n.a.v. brede evaluatie sociaal domein)
- Onderhoud en beheer openbare ruimte
- Versoberen cultureel en recreatief aanbod, inclusief sport
- Versoberen (publieke) dienstverlening
- Besparingen op het gebied van welzijn en preventie
- Bijdrage van verbonden partijen
- Onderwijshuisvesting
- Inkomstenverhogende maatregelen

De eerste uitwerking van de zoekrichtingen

Bij de keuze voor een zoekrichting en of besparingsmaatregel wil het college benadrukken dat het van belang is om te blijven doorbouwen op het fundament dat we hebben gelegd in de afgelopen jaren. We willen een stad zijn voor iedereen, met kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor alle inwoners. Een stad waar onze inwoners prettig wonen en verblijven, waar onze ondernemers voldoende mogelijkheden krijgen en waar bezoekers graag naar toe komen. Deze fundamentele uitgangspunten betekenen dat er keuzes moeten worden gemaakt bij het bepalen in welke van de acht zoekrichtingen bezuinigd gaat worden. Dit betekent ook dat het waarschijnlijk niet wenselijk zal zijn om het besparingspotentieel van alle acht zoekrichtingen in te zetten, omdat een aantal van de zoekrichtingen een bijdrage levert aan het behalen van de bovenstaande visie en doelstellingen.

In de perspectiefnota PN2024-2027 is afgesproken dat een eerste uitwerking van het besparingspotentieel dat volgt uit deze zoekrichtingen wordt aangeboden in aanloop naar de behandeling van de programmabegroting. In deze raadsbrief geeft het college invulling aan de opdracht vanuit de raad. Een eerste uitwerking van de zoekrichtingen is opgenomen in de bijlage van deze raadsbrief. Het college heeft in deze uitwerking vooral gekeken naar de mate van realiseerbaarheid (de termijn om de besparing te realiseren) en het verwachte besparingspotentieel (welke bedragen redelijkerwijs binnen de genoemde termijn bespaard kunnen worden) per zoekrichting.

Koers van de maatregelen

Een maatregelenpakket van 12,5 miljoen euro is onvoldoende. Het verwachte tekort zal in 2027 oplopen tot 20 miljoen euro. Daarom is gezocht naar mogelijkheden met een omvang van ongeveer 30 miljoen euro. Om een zo breed mogelijk inzicht te krijgen in het besparingspotentieel is de impact van de besparingsmaatregelen op de samenleving, stad en organisatie voor nu buiten beschouwing gelaten. Concrete besparingsmaatregelen zijn op zijn vroegst voorzien bij de perspectiefnota 2025-2028 in het voorjaar van 2024. Bij deze programmabegroting al besluiten nemen over concrete bezuinigingsmaatregelen past niet binnen de behoedzame en flexibele strategie. We kiezen een balans tussen tijdig maatregelen nemen enerzijds en monitoren en bijsturen anderzijds. Tot slot is het gegeven het advies onnodig om nu al een besluit te nemen. De voorliggende programmabegroting is voor de jaarschijf 2024 reëel en structureel sluitend.

In lijn met onze visie op de stad en de bijbehorende investeringen, zoals verwoord in de inleiding van deze brief, koersen wij bij het zoeken naar maatregelen op het verhogen van de inkomsten en op besparingen in het sociaal domein. We doen dat om te kunnen blijven investeren in de aantrekkelijke stad met goede woonmilieus, voorzieningen en ontwikkelkansen voor iedereen. Daarom richten we ons op de taken die we in opdracht van het Rijk in medebewind uitvoeren en waarvoor wij van het Rijk onvoldoende financiële middelen ontvangen. Voor het sociaal domein wordt gedacht aan maatregelen zoals budgetplafonds, draagkrachtbeginsel en strakker indiceren. Dat laat onverlet dat we blijven focussen op preventie en het beschikbaar houden van zorg voor diegenen die het echt nodig hebben.

Conclusie

Ondanks de inspanningen van ROB en VNG verwachten we van het Rijk geen volledige tegemoetkoming in de disbalans tussen taken en middelen. Het is daarmee nog steeds van belang om de bij de perspectiefnota 2024-2027 vastgestelde zoekrichtingen verder uit te werken. In deze raadsbrief is een eerste verkenning van het besparingspotentieel opgenomen. We vervolgen onze koers van een behoedzame en flexibele strategie. De verdere uitwerking en een voorzet voor concrete besparingsmaatregelen zijn op zijn vroegst voorzien bij de perspectiefnota 2025-2028. Pas tijdens Prinsjesdag 2024 zal duidelijk worden in hoeverre het nieuwe kabinet en daarmee het Rijk ons financieel tegemoet komt. Dit betekent dat uw raad pas daarna, bij de begroting 2025, wordt gevraagd besluiten te nemen over bezuinigingsmaatregelen om een sluitend perspectief te krijgen.

Voor het college blijft de impact van de besparingsmaatregelen voor de samenleving, de stad en de organisatie uitgangspunt voor de verdere uitwerking. We koersen bij het zoeken naar maatregelen op besparingen in het sociaal domein en het verhogen van de inkomsten. De besparingen mogen geen belemmering zijn voor de genoemde visie en doelstellingen, zodat we kunnen blijven bouwen aan een stad met kansen voor iedereen.

Wij verzoeken u de behandeling van deze raadsbrief te betrekken bij de begrotingsbehandeling.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. Dijkstra

A.J. Gerritsen

Bijlage: eerste uitwerking per zoekrichting

Sociaal domein

Zoekrichting

Het sociaal domein is met een financiële omvang van 183 miljoen euro zeer omvangrijk en beslaat daarmee meer dan de helft van de gemeentelijke begroting. In deze eerste uitwerking van het besparingspotentieel is vooral gekeken naar onderdelen van het sociaal domein die op relatief korte termijn beïnvloedbaar zijn voor de gemeente. Concreet gaat het om zorg (Wmo en Jeugdwet) die door de gemeente worden geïndiceerd. De financiële omvang daarvan is ongeveer 60 miljoen euro per jaar.

In de perspectiefnota 2024-2027 is besloten om aan deze zoekrichting de brede evaluatie sociaal domein te koppelen. In het recente verleden is er al kritisch gekeken naar het sociaal domein in Almelo. Denk bijvoorbeeld aan de visitatiecommissie Financiële beheersbaarheid sociaal domein (2021) of het rekenkameronderzoek naar de uitvoering van de participatiewet (2023). In de genoemde onderzoeken is uitgebreid gekeken naar het verleden. Met de aangekondigde evaluatie wil het college laten onderzoeken wat er nodig is om het zorgstelsel toekomstbestendig te houden voor diegene die het echt nodig heeft.

Besparingspotentieel

De afgelopen jaren zijn de maatregelplannen 1,2 en 3 geïmplementeerd. We hebben met de maatregelplannen de ambitie uitgesproken om de komende jaren de stijging van de uitgaven in de zorg te beperken. Zowel gericht op de uitvoering, zoals de kwaliteitstafel en de jeugdbeschermingstafel, als gericht op de voorzieningen zelf, zoals de transformatie van de dagbesteding.

Maar met de dramatische verslechtering van het financieel perspectief vanaf 2026 is een aanvullende stap noodzakelijk. We verwachten dat het sociaal domein, gezien de omvang, een grote bijdrage kan leveren aan de besparing. Tegelijkertijd is dat niet mogelijk binnen de huidige (beleids)kaders. De grenzen zullen nadrukkelijker moeten worden opzocht. We denken daarbij aan de introductie van budgetplafonds om de (financiële) risico's te beperken en zo in de toekomst duurzaam effectieve ondersteuning aan onze inwoners te kunnen blijven waarborgen. Ook het (her)invoeren van het draagkrachtbeginsel is een maatregel om het zorgstelsel toekomstbestendig te houden. Tot slot kan worden gedacht om enkel bewezen zorgmethodes aan te bieden, waardoor het zorgaanbod wordt veranderd van productiegericht naar waardegericht. We verwachten dat met de hierboven genoemde maatregelen de komende jaren tot 10 miljoen euro structureel kan worden bespaard.

Onderhoud en beheer openbare ruimte

Zoekrichting

De financiële omvang van onderhoud en beheer openbare ruimte bedraagt ongeveer 35 miljoen euro, waarvan ongeveer een derde betrekking heeft op kapitaallasten en personeel.

Binnen het beleid van het IBOR (integraal beheer openbare ruimte) maken we onderscheid in het verzorgend beheer en het technisch beheer. Het technisch beheer is gericht op het heel en veilig houden van de openbare ruimte. Een verlaging van het technisch beheer zorgt op termijn voor kapitaalvernietiging en kan leiden tot onveilige situaties, schade aan personen en goederen en tot aansprakelijkheidsstellingen. Daarom is het technisch beheer in deze eerste uitwerking buiten beschouwing gelaten. Om besparingen te realiseren is gekeken naar de mogelijkheden om het verzorgend beheer te verlagen.

Besparingspotentieel

Besparing is te behalen door het verzorgende onderhoud terug te zetten op een niveau basis of laag. Hieronder is aangegeven wat het huidige onderhoudsniveau is, zoals vastgesteld in 2022 (B&W-9178), en waar bespaard kan worden.

<i>Functionele eenheid</i>	<i>Huidige scenario</i>	<i>Besparing Scenario</i>
Centrum	Hoog voor binnenstad	Basis
Werken	Laag	Laag
Wonen	Basis, op onderdelen hoger	Laag
Hoofdroutes	Basis	Laag
Water en watergangen	Hoog	Basis
Parken	Basis	Laag
Grote groengebieden	Laag	Laag
Groene longen	Laag	Laag
Accentpunt	Basis	Laag
Buitengebied	Laag	Laag

Naast het verlagen van het kwaliteitsniveau zou een versobering van onder andere het straatmeubilair kunnen leiden tot een besparing. Deze zoekrichting geeft aan dat een versobering door het verminderen van bijvoorbeeld bankjes en afvalbakken niet direct leidt tot grote structurele besparingen. Anderzijds heeft een vermindering van bijvoorbeeld straatmeubilair invloed op de personele inzet, immers met minder afvalbakken is er minder personeel nodig om deze voorziening te onderhouden. Het totale besparingspotentieel door het verlagen van het kwaliteitsniveau openbare ruimte bedraagt structureel maximaal 1,5 miljoen euro.

Versoberen cultureel en recreatief aanbod, inclusief sport

Zoekrichting

De financiële omvang van cultureel en recreatief aanbod, inclusief sport bedraagt ruim 10 miljoen euro, waarvan ongeveer 1,2 miljoen aan kapitaallasten en personeel. De grootste uitgaven op dit taakveld zijn subsidies aan Sportbedrijf Almelo, 2,9 miljoen euro, Bibliotheek en Hof88 2,4 miljoen euro, Kaliber Kunstenschool 1,5 miljoen euro, Stadstheater 0,6 miljoen (exclusief voorlopige reservering van 0,5 miljoen euro) en Recreatieschap Twente 0,4 miljoen euro.

Besparingspotentieel

De taakvelden cultuur, recreatie en sport hebben de meeste beleidsvrijheid. De wettelijke kaders zijn daarmee beperkt, waardoor het besparingspotentieel bij ingrijpende keuzes groot is.

Besparingen kunnen worden gerealiseerd door het verlagen van subsidies. Dit betekent dat de maatschappelijke vraag aan subsidiepartners moet worden herijkt. Recent is bezuinigd op subsidies, waaronder die voor de Bibliotheek en Kaliber Kunstenschool. De jaarlijkse subsidie aan het Stadstheater is relatief laag, gezien de uitgaven van Hengelo en Enschede voor een theaterfunctie.

De meest vergaande stap is om volledig te stoppen met het cultureel en recreatief aanbod of tot het wettelijk minimum te beperken. Hierbij valt te denken aan: uittreding uit de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twente, het stoppen met sport(stimulering), het stoppen van de subsidies aan theaters en muziekonderwijs en een minimale bibliotheekfunctie. Op termijn bedraagt het maximale besparingspotentieel nagenoeg de volledige financiële omvang van 10 miljoen euro structureel. De vraag komt dan wel naar voren: Welke stad willen wij zijn en is dit de stad waar bezoekers graag naar toe willen komen?

Versoberen publieke dienstverlening

Zoekrichting

Het grootste onderdeel van publieke dienstverlening vormt burgerzaken. De financiële omvang van het taakveld is ongeveer 2,8 miljoen euro structureel. In het recente verleden is al een aantal keer bespaard op de publieke dienstverlening.

Besparingspotentieel

Het besparingspotentieel is beperkt. In 2019 is nog gekeken naar een drietal concrete besparingsmaatregelen (invoering alleen afspraak, sluiten balie op vrijdagmiddag en kostendifferentie), maar die leverden tezamen nog geen 100.000 euro structureel aan besparing op.

Besparingen op het gebied van welzijn en preventie

Zoekrichting

Het totale budget binnen deze zoekrichting bedraagt circa 13,6 miljoen euro. Hiervan heeft 1,9 mln. euro betrekking op kapitaallasten en personeel.

Besparingspotentieel

We zetten in op voldoende voorliggende en algemene voorzieningen en het verbreden van preventie. We willen hierin blijven investeren, daarom is in de eerste uitwerking op het gebied van welzijn en preventie voornamelijk gezocht naar mogelijkheden om werkzaamheden anders te organiseren. Voorbeelden zijn:

Wijkregie en Peuterwerk

Wijkregie en jeugd- en jongerenwerk kan mogelijk worden ondergebracht bij de gemeente Almelo. Deze werkzaamheden kunnen dan gecombineerd worden met werkzaamheden die de gemeente al uitvoert.

Peuterwerk

Scholen ontvangen middelen vanuit "School en omgeving". In overleg met de scholen kunnen de kosten voor icc-coördinatie voortaan betaald worden uit deze middelen. Hierdoor blijft binnen de middelen voor onderwijsachterstandenbeleid ruimte om, bijvoorbeeld, het peuterwerk te bekostigen.

Wijkaccommodaties

We kunnen gaan onderzoeken of de exploitatie wijkaccommodaties goedkoper kan door het beheer anders te organiseren en de bezettingsgraad te verhogen door, bijvoorbeeld, het aanbieden van dagbestedingsmogelijkheden voor zorgaanbieders.

Het genoemde besparingspotentieel tot 10 miljoen euro structureel is inclusief eventuele besparing op het gebied van welzijn en preventie.

Bijdrage van verbonden partijen

Zoekrichting

De gemeente neemt deel in diverse verbonden partijen. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijke en een financieel belang heeft. In de paragraaf verbonden partijen in de jaarverantwoording 2022 worden 16 organisaties genoemd als verbonden partij. De diversiteit aan verbonden partijen is groot. Van enkele verbonden partijen is de gemeente enig aandeelhouder, zoals bij Sportbedrijf Almelo en IGM. Bij anderen, zoals de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) heeft de gemeente maar een klein aandeel. Daarnaast zijn er verbonden partijen die dividend genereren, zoals Twence, Cogas en BNG en anderen die vooral taken uitvoeren voor gemeenten, zoals Veiligheidsregio Twente, Omgevingsdienst Twente en Stadsbank Oost Nederland. De structurele bijdragen aan verbonden partijen zijn jaarlijks ongeveer 21,7 miljoen. Het jaarlijkse structurele dividend is 2,3 miljoen.

Besparingspotentieel

Ondanks dat de jaarlijkse bijdrage aan verbonden partijen meer dan 20 miljoen bedraagt, is het potentieel beperkt. Zeker bij gemeenschappelijke regelingen. De reden is dat het eenzijdig opnemen van een besparing, zonder dat deze expliciet is overgenomen in de begroting van een gemeenschappelijk regeling, niet mogelijk is.

We zien daarom het grootste besparingspotentieel bij verbonden partijen waar de gemeente Almelo enig aandeelhouder is of de grootste aandeelhouder, zoals bij Sportbedrijf Almelo en Ontplooj. Op basis van de liquidatie van Stadstoezicht in 2020 is bekend dat er synergie- en schaalvoordelen te behalen zijn. Zoals eerder genoemd bij het onderdeel Cultuur en recreatie kan ook op termijn structureel worden bespaard door uit de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twente te treden.

Het besparingspotentieel is gezien de afhankelijkheid van andere partijen moeilijk te bepalen, maar een besparing van 1 miljoen euro (inclusief besparing op GR Recreatieschap Twente) is aannemelijk.

Onderwijshuisvesting

Zoekrichting

Het totale jaarlijkse budget voor onderwijshuisvesting (incl. bewegingsonderwijs) bedraagt ongeveer 5,6 miljoen euro, waarvan ongeveer 4 miljoen niet of slechts beperkt beïnvloedbaar zijn. Denk daarbij aan kapitaallasten van gedane investeringen en gemeentelijke lasten zoals de Ozb. Ook op het budget voor bewegingsonderwijs en het verzekeringsbudget (totaal 0,8 miljoen euro) is de voorziene besparing gering. Van het totale budget van 5,6 miljoen euro blijft er ongeveer 0,8 miljoen euro als zoekrichting over. Dit bedrag bestaat uit een jaarlijkse oplopende stelpost voor kapitaallasten van 225.000 per jaar, waarmee jaarlijks ongeveer een bedrag van 5,5 miljoen euro kan worden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting.

Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak die is neergelegd bij de lokale overheden. De gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht te voorzien in adequate huisvesting voor het primair onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. Van de 34 schoolgebouwen in Almelo zijn er 28 ouder dan 40 jaar.

Onderwijshuisvesting is een belangrijk middel voor het aanbieden van integrale arrangementen voor onderwijs, zorg, welzijn, opvang, vrije tijdsbesteding e.d. De vorming van integrale kindcentra geven daar vorm en inhoud aan.

Besparingspotentieel

Het niet meer of later investeren in schoolgebouwen levert op korte termijn een besparing op, maar op langere termijn is die besparing beperkt. De wettelijke zorgplicht voor adequate huisvesting blijft. Bovendien is onderwijshuisvesting een belangrijk middel voor het aanbieden van integrale arrangementen voor o.a. onderwijs, zorg, welzijn en opvang. Door de komende jaren niet te investeren kan jaarlijks oplopend 225.000 euro worden bespaard.

Inkomstenverhogende maatregelen

Zoekrichting

Onder inkomstenverhogende maatregelen wordt verstaan de lokale heffingen en externe dekking zoals subsidies en specifieke uitkeringen:

In deze eerste uitwerking is vooral gekeken naar de lokale heffingen, zoals belastingen, heffingen en leges. De reden hiervoor is dat de gemeente, binnen de geldende regelgeving, zelfstandig kan besluiten over de verhoging van belastingen, leges en heffingen. Bij subsidie geldt dat er een afhankelijkheid is van de beschikbaarheid van subsidieregelingen van, bijvoorbeeld, Rijk of provincie. Bovendien levert een hogere subsidie vaak niet direct een financiële besparing op. Alleen wanneer gelijktijdig de gemeentelijke uitgaven kunnen worden beperkt, resulteert een subsidie in een besparing.

Onderstaand de tabel uit de programmabegroting 2023 van de verwachte opbrengsten van de lokale heffingen.

Opbrengst lokale heffingen	Begroting 2023 na wijziging	Aandeel in %
Onroerendezaakbelasting (Ozb)	25.256	48%
Afvalstoffenheffing	8.856	17%
Rioolheffing	11.498	22%
Parkeerbelasting	1.966	4%
Omgevingsvergunning	2.360	5%
Leges publiekszaken en overig	740	1%
Begraafrechten	391	1%
Toeristenbelasting	421	1%
Reclamebelasting	390	1%
Bedrijveninvesteringszone (BIZ)	210	0%
Havengeld	195	0%
Precariobelasting	75	0%
Totaal lokale heffingen	52.283	100%

Bedragen x 1.000 euro

De tabel laat zien dat de gemeente jaarlijks ruim 52 miljoen euro ontvangt, waarvan bijna de helft afkomstig is uit Onroerendezaakbelasting (Ozb). De andere twee grote posten zijn de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Dit zijn bijzondere posten omdat deze maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Dit betekent dat de gemeente geen winst mag maken bij de uitvoering van deze taken, waardoor het genereren van extra inkomsten minder goed realiseerbaar is. Op basis van de eerste analyse is de verhoging van de Onroerendezaakbelasting het meest kansrijk.

Besparingspotentieel

De huidige Ozb-opbrengst is ongeveer 25 miljoen euro. Dit betekent dat 10% verhoging resulteert in ongeveer 2,5 miljoen euro aan extra OZB-opbrengst en een verhoging van 20% in 5 miljoen euro extra opbrengst.

Zo'n 43% van de Ozb wordt opgebracht door eigenaar van woningen. Het resterende deel is voor rekening van eigenaren en gebruikers van niet-woningen.

De verhoging voor eigenaren woningen betekent voor een gemiddeld gezin met een koopwoning een verhoging van de Ozb van 328 euro per jaar naar 361 euro per jaar. Een verschil van 33 euro op jaarbasis. De totale woonlasten bestaande uit Ozb en riool- en afvalstoffenheffingen zullen stijgen van 947 euro naar 980 euro op jaarbasis. Een stijging van de woonlasten met 3,5%. De woonlasten zouden daarmee in Twente tot de top behoren.